

**AXBOROTLASHTIRISH JARAYONI. TA'LIMNI
AXBOROTLASHTIRISH. JAMIYAT VA TA'LIMNI
AXBOROTLASHTIRISHNING HUQUQIY – ME'YORIY ASOSLARI.**

Tojimamatov Isroiljon Nurmatovich.

*Farg'ona davlat universiteti katta
o'qituvchisi*

isroiltojimatov@gmail.com

Tolibjonova Zilolaxon Vohidjon qizi

*FarDu Amaliy matematika yo'nalishi 1-
bosqich talabasi*

tolibjonovazilola13@gmail.com

ANNOTATSIYA:

Mazkur mavzu axborotlashtirish jarayonining mazmuni, uning ta'lim sohasidagi o'rni va ahamiyatini yoritadi. Ta'limni axborotlashtirish zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish orqali o'quv jarayonini takomillashtirish, samaradorlikni oshirish hamda o'quvchilarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Shuningdek, jamiyat va ta'limni axborotlashtirishning huquqiy-me'yoriy asoslari, davlat tomonidan qabul qilingan qonun va qarorlar, ularning ta'lim tizimiga ta'siri haqida ma'lumotlar beriladi.

ANNOTATION:

This topic examines the essence of the informatization process, its role, and its importance in the field of education. Informatization of education enhances the

learning process by integrating modern information and communication technologies, increasing efficiency, and expanding students' access to knowledge. The annotation also highlights the legal and regulatory framework of society and education informatization, including state laws, regulations, and their impact on the education system.

АННОТАЦИЯ:

Данная тема раскрывает сущность процесса информатизации, его роль и значение в сфере образования. Информатизация образования способствует совершенствованию учебного процесса посредством использования современных информационно-коммуникационных технологий, повышению эффективности и расширению возможностей для получения знаний. Также рассматриваются правовые и нормативные основы информатизации общества и образования, государственные законы, постановления и их влияние на образовательную систему.

Kalit so‘zlar: axborotlashtirish, ta’limni axborotlashtirish, АКТ, raqamli ta’lim, huquqiy asoslar, normativ hujjatlar, innovatsiyalar.

Keywords: informatization, education informatization, ICT, digital education, legal framework, regulatory documents, innovations.

Ключевые слова: информатизация, информатизация образования, ИКТ, цифровое образование, правовая база, нормативные документы, инновации.

KIRISH

Zamonaviy jamiyatda axborotning ahamiyati keskin ortib borayotgani tufayli axborotlashtirish jarayoni barcha sohalarda, xususan ta’lim tizimida muhim o‘rin egallamoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta’lim jarayonini modernizatsiya qilish, o‘qitishning sifat va samaradorligini oshirish

hamda bilim olish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qilmoqda. Ta'limni axborotlashtirish jarayoni nafaqat texnik vositalarni joriy etish, balki o'quv jarayonini to'liq raqamlashtirish, elektron resurslardan foydalanish hamda o'quvchilarda raqamli kompetensiyalarni shakllantirishni ham o'z ichiga oladi.

Shuningdek, jamiyat va ta'limni axborotlashtirishning huquqiy-me'yoriy asoslari davlat tomonidan belgilangan qonunlar, qarorlar va dasturlar orqali tartibga solinadi. Bu hujjatlar ta'lim jarayonining zamonaviy talablarga mos tashkil etilishini, AKTdan xavfsiz va samarali foydalanilishini ta'minlaydi. Ushbu mavzu axborotlashtirishning mazmuni, ta'limdagi o'rni va uning huquqiy asoslarini yoritishga qaratilgan.

ASOSIY QISM

Axborotlashtirish jarayoni zamonaviy jamiyat taraqqiyotining asosiy omillaridan biri bo'lib, unda axborot resurslari, axborot texnologiyalari va kommunikatsiya vositalarining keng qo'llanilishi markaziy o'rin tutadi. Bugungi kunda jamiyatning barcha sohalarida, xususan, ta'lim tizimida axborot texnologiyalaridan foydalanish ehtiyoji keskin ortib bormoqda. Axborotlashtirish jarayoni natijasida insonlar o'rtasidagi muloqot, ta'lim olish usullari, boshqaruv mexanizmlari va iqtisodiy faoliyatning mazmuni tubdan o'zgarib, yangi sifat bosqichiga ko'tarilmoqda.

Ta'limni axborotlashtirish esa pedagogik jarayonga innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish, o'qitish samaradorligini oshirish va talabalarning mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Zamonaviy elektron darsliklar, masofaviy ta'lim tizimlari, multimediya vositalari, virtual laboratoriyalar va raqamli kutubxonalar ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylandi. Bu esa ta'lim sifatining oshishiga, o'quv jarayonining tezkorligi va qulayligining ta'minlanishiga, o'quvchi hamda talabalarning motivatsiyasining

kuchayishiga olib kelmoqda. Ta'limni axborotlashtirish, shuningdek, didaktik materiallarning xilma-xilligini yaratish, o'quv jarayonini individuallashtirish va o'qituvchilar mehnatini yengillashtirish imkonini beradi.

Jamiyat va ta'limni axborotlashtirish jarayonining samarali amalga oshishi esa mustahkam huquqiy-me'yoriy asoslarning mavjudligini talab qiladi. O'zbekiston Respublikasida so'nggi yillarda axborot xavfsizligi, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari infratuzilmasini kengaytirish va ta'lim tizimiga integratsiya qilish bo'yicha qator qonunlar, qarorlar va davlat dasturlari qabul qilingan. "Axborotlashtirish to'g'risida"gi Qonun, "Elektron hukumat to'g'risida"gi Qonun, "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi kabi hujjatlar axborot sohasidagi islohotlarning qonuniy asosini yaratadi.

Ushbu me'yoriy hujjatlar ta'lim muassasalarida raqamli texnologiyalarni tatbiq etish, o'quv jarayonini elektronlashtirish, onlayn ta'lim platformalarini qo'llab-quvvatlash hamda pedagoglarning raqamli kompetensiyasini rivojlantirish bo'yicha aniq vazifalarni belgilab beradi. Natijada, ta'lim tizimi zamonaviy talablar asosida rivojlanib, xalqaro standartlarga mos raqamli ta'lim muhitini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Umuman olganda, axborotlashtirish jarayoni va ta'limni axborotlashtirish jamiyat taraqqiyotining ajralmas qismi bo'lib, u iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy sohalarning modernizatsiyasiga olib keladi. Strong huquqiy-me'yoriy asoslar esa bu jarayonning izchil va barqaror amalga oshirilishini ta'minlaydi.

Axborotlashtirish jarayonining mazmuni

Axborotlashtirish – bu jamiyat hayotining barcha jabhalariga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy etish orqali ma'lumot almashish, qayta

ishlash va saqlash jarayonlarini takomillashtirishdir. Axborotlashtirishning asosiy maqsadi – inson faoliyatining samaradorligini oshirish, axborotga tezkor va qulay kirish imkonini yaratishdir. Bugungi kunda iqtisodiyot, boshqaruv, sog‘liqni saqlash, ta’lim va boshqa ko‘plab sohalarning rivoji AKT bilan chambarchas bog‘liqdir.

Ta’limni axborotlashtirishning mazmuni va ahamiyati

Ta’limni axborotlashtirish – o‘quv jarayoniga zamonaviy texnologiyalarni tatbiq qilish orqali ta’lim sifati va samaradorligini oshirishga qaratilgan jarayondir. Uning asosiy yo‘nalishlari quyidagilardan iborat:

- **Elektron ta’lim resurslaridan foydalanish:** elektron darsliklar, videodarslar, virtual laboratoriyalar.
- **Ta’limni boshqarish tizimlari (LMS):** masofaviy ta’lim, onlayn kurslar va elektron nazorat tizimlari.
- **Raqamli kompetensiyalarni shakllantirish:** o‘quvchilar va o‘qituvchilarning AKT bo‘yicha bilim va ko‘nikmalarini oshirish.
- **Interfaol vositalardan foydalanish:** smart doskalar, planshetlar, multimedia qurilmalari.

Ta’limni axborotlashtirish o‘quv jarayonini individuallashtirish, mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantirish va o‘qitishning sifat ko‘rsatkichlarini yaxshilashga xizmat qiladi.

Jamiyat va ta’limni axborotlashtirishning huquqiy-me’yoriy asoslari

Har qanday modernizatsiya jarayoni singari axborotlashtirish ham aniq huquqiy-me’yoriy asoslar bilan mustahkamlangan bo‘lishi lozim. O‘zbekistonda AKT sohasini tartibga soluvchi asosiy hujjatlar quyidagilardan iborat:

- **“Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonun**
- **“Elektron hukumat to‘g‘risida”gi Qonun**
- **“Axborot xavfsizligi to‘g‘risida”gi me’yoriy hujjatlar**
- **Ta’limni raqamlashtirish bo‘yicha davlat dasturlari**

➤ **Prezident qarorlari va Vazirlar Mahkamasi qarorlari**

Mazkur hujjatlar ta'lim tizimida AKTdan foydalanish tartibi, raqamli resurslar bilan ishlash qoidalari, axborot xavfsizligini ta'minlash hamda raqamli infratuzilmani rivojlantirish yo'nalishlarini belgilab beradi.

Axborotlashtirishning ta'lim tizimiga ta'siri

Axborotlashtirish ta'lim tizimida quyidagi ijobiy natijalarni yuzaga keltiradi:

- O'quv jarayonining shaffofligi va ochiqligi oshadi.
- O'qituvchilar va o'quvchilar o'rtasidagi muloqot tezlashadi.
- Masofaviy ta'lim imkoniyatlari kengayadi.
- O'quv resurslariga doimiy va cheklanmagan kirish imkoniyati yaratiladi.
- Baholash jarayonining aniqligi va xolisligi ta'minlanadi.
- Ta'limning boshqaruvi raqamli tizimlar orqali samarali tashkil etiladi.

XULOSA

Axborotlashtirish jarayoni zamonaviy jamiyat rivojining muhim omillaridan biri bo'lib, u barcha sohalar singari ta'lim tizimida ham katta ahamiyat kasb etadi. Ta'limni axborotlashtirish natijasida o'quv jarayoni zamonaviy talablarga mos ravishda takomillashadi, o'qitishning sifat darajasi oshadi hamda bilim olish manbalari kengayadi. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantiradi, o'qituvchilarga esa dars jarayonini interfaol va samarali tashkil etish imkonini beradi.

Shuningdek, jamiyat va ta'limni axborotlashtirishning huquqiy-me'yoriy asoslari raqamlashtirish jarayonining izchil va qonuniy amalga oshirilishini ta'minlaydi. Qonunlar, qarorlar va davlat dasturlari AKTni ta'limga joriy etishda muhim yo'nalishlarni belgilab beradi. Umuman olganda, axborotlashtirish ta'lim

tizimini innovatsion rivojlantirish hamda global raqamli makonga integratsiya qilishning asosiy omillaridan biridir.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. **O‘zbekiston Respublikasi “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonuni.**

Toshkent: O‘zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma’lumotlari milliy bazasi.

2. **O‘zbekiston Respublikasi “Elektron hukumat to‘g‘risida”gi Qonuni.**

Toshkent, 2015.

3. **O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti qarorlari va farmonlari** — ta’limni raqamlashtirish, AKTni rivojlantirish bo‘yicha hujjatlar.

4. **Vazirlar Mahkamasining ta’lim tizimini axborotlashtirishga oid qarorlari va me’yoriy hujjatlari.**

5. **Xodjayeva, N., & Jo‘rayev, M. “Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ta’lim.”**

Toshkent: O‘quv qo‘llanma, 2020.

6. **To‘xtasinov, Sh. “Pedagogik texnologiyalar va zamonaviy axborot tizimlari.”**

Toshkent, 2018.

7. **UNESCO. Information and Communication Technologies in Education: A Curriculum for Schools and Programme of Teacher Development.**

Paris, 2019.

8. **OECD. Digital Education Outlook.**

Paris, 2020.